

T. Pataky, štátny tajomník,
 J. Wettstein, mimoriadny vyslanec a splnomocnený minister,
 L. Kuhl, vyslanecský radca,
 S. Sebestyén, ministerský radca,
 R. Andorka, plukovník maďarského generálneho štábu.

² Pozri dok. č. 27.

³ Pozri dok. č. 51.

⁴ K. Kánya narážal na pokusy maďarských iredentistických skupín vyvolať nepokoje na Žitnom ostrove v dňoch 3. a 5. októbra 1938, proti ktorým zasiahli česko-slovenské orgány. AMZV ČR, KM, kart. 73. Správy MNO od 1. – 30. 11. 1938.

⁵ Pozri dok. č. 50, pozn. č. 3.

⁶ Dňa 6. 10. 1938 v Žiline bola vyhlásená autonómia Slovenska.

⁷ Pozri dok. č. 48, pozn. č. 5.

⁸ Podľa hlásenia MNO 5. 10. 1938 iredentistické živly v Komárne narušili verejný poriadok, rozbíjali okná a výklady, čo viedlo k zákazu zhromažďovania obyvateľov mesta po 21. hodine. AMZV ČR, KM, kart. 74, č. 2 088/38.

Podobne aj v Nových Zámkoch 5. 10. došlo k iredentistickej demonštrácii s protištátnymi heslami, proti ktorej zakročili bezpečnostné orgány. – Tamže, KM, kart. 73, Správy MNO od 1. – 30. 11. 1938.

⁹ Štúrovo.

¹⁰ Slovenské Nové Mesto.

¹¹ Hraničná obec v Maďarsku južne od Košíc.

¹² Pozri dok. č. 52 a.

52 a

9. október, Komárno.

Memorandum maďarskej delegácie o územných požiadavkách voči Česko-Slovensku a návrhu na plebiscit na Slovensku a na Podkarpatskej Rusi.

La politique constamment poursuivie par la Hongrie avait toujours pour but principal les conditions paisibles existantes entre nos deux peuples dans le bassin danubien. Le Gouvernement Royal de Hongrie aime à croire que le Gouvernement de Prague se soit rendu compte des efforts par la Hongrie dans les dernières années pour atteindre ce but.

Le Gouvernement Royal de Hongrie est fermement persuadé que la réalisation de l'apaisement durable de cette région n'est pas autrement possible que par une fixation rapide de nouvelles frontières de la Tchécoslovaquie et par une reconstruction de l'Etat Tchécoslovaque conformément aux désirs de toutes les nationalités vivant sur son territoire. Et pour cette raison la Hongrie est animée de la plus vive sympathie à l'égard des revendications des peuples slovaque et ruthène tendant à la réalisation pratique de leur droit de disposer librement de leur sort future.

Le Gouvernement Royal de Hongrie estime que des plebiscites qui devraient avoir lieu sous un contrôle internationale séparément pour les deux peuples constitueraient le seul moyen de l'exercice de ce droit et en même temps la contribution la plus délicate à la création d'un état du paix durable parmi les peuples hongrois, slovaque et ruthène.

Mais tout en suivant avec l'attention particulière le problème des Slovaques et des Ruthènes les intérêts de la Hongrie ont porté naturellement et en premier lieu sur le sort du territoire habité en majorité par des Magyars.

L'attitude de la Hongrie concernant cette question est basée sur le principe fondamental du traitement égal avec les populations allemande et polonaise, principe qui a prouvé ailleurs la confirmation dans les décisions prises par les quatre grandes puissances à l'occasion de leur récente réunion à Munich.

C'est sur la base de principe de l'égalité de droit que la Hongrie demande le rattachement pure et simple du territoire de la Slovaquie et de la Ruthénie Carpathique habitée par des Hongrois et ceci selon les mêmes modalités qui ont été appliquées pour les populations allemande et polonaise.

Les revendications de la Hongrie concernant le rattachement des territoires habités par des Magyars se trouvent indiquées en détail sur la carte géographique ci-jointe.¹ Cette carte fait ressortir en outre les territoires concernant lesquels, d'après l'opinion du Gouvernement hongrois, le peuple slovaque et ruthène seront appelés à se prononcer à la forme du plébiscite.²

Les propositions de la Hongrie concernant les modalités de l'évacuation et la prise en possession des territoires retrocédés sont résumées dans la note ci-annexée.³

Le Gouvernement de la Hongrie en formulant ces revendications a été guidé de soucis de préparer le terrain pour un apaisement durable entre nos peuples. Il est persuadé que cet apaisement ne pourra être obtenu que par l'élimination radicale de toutes les causes de friction future.

Le Gouvernement de Hongrie croit fermement que le Gouvernement tchécoslovaque, animé du même sentiment montrera vis à vis de la Hongrie la même prévenance dont il a fait preuve à l'égard de l'Allemagne et de la Pologne en achevant ainsi le sentiment du développement favorable des rapports entre les peuples hongrois d'un part et le peuple tchèque, slovaque et ruthène d'autre part.

Le Gouvernement hongrois espère que concernant ces questions ci-dessus exposées un accord pourra être réalisé dans le plus bref délai ce qui permettrait à la Hongrie de contribuer, de sa part aussi, à la garantie de la nouvelle situation.

Hlavný cieľ, ktorý Maďarsko v Dunajskej kotline vždy sledovalo, bolo zabezpečiť mierové podmienky spoluzitia medzi našimi dvomi národmi. Maďarská kráľovská vláda dúfa, že vláda v Prahe je si vedomá úsilia, ktoré Maďarsko v posledných rokoch vyvinulo pre dosiahnutie tohto cieľa.

Maďarská kráľovská vláda je pevne presvedčená, že trvalé upokojenie tejto oblasti nemožno dosiahnuť inak, ako rýchlym stanovením nových hraníc Československa a prebudovaním československého štátu podľa želania všetkých národností, žijúcich na jeho území. Z tohto dôvodu Maďarsko prejavuje živý záujem a veľké sympatie voči požiadavkám slovenského a rusínskeho národa, ktoré smerujú k praktickému uplatneniu ich práva na slobodné rozhodnutie svojho budúceho osudu.

Maďarská kráľovská vláda zastáva názor, že oddelené plebiscity vykonané pod medzinárodnou kontrolou by boli jediným správnym vyjadrením uplatnenia tohto práva a rovnako aj najvhodnejším príspevkom k vytvoreniu trvalého mieru medzi maďarským, slovenským a rusínskym národom.

Popri tom, že Maďarsko venuje osobitnú pozornosť problému Slovákov a Rusínov, jeho záujem sa, prirodzene, v prvom rade sústreďuje na osud územia, ktoré obýva maďarská väčšina.

Postoj Maďarska v tejto otázke vychádza zo základného princípu rovnakého stanoviska, ktoré sa uplatnilo voči nemeckému a poľskému obyvateľstvu a ktorý princíp medziiným prijali a potvrdili v Mníchove štyri veľmoci pri príležitosti ich stretnutia.

Na základe princípu rovnoprávnosti Maďarsko žiada o prosté pripojenie územia Slovenska a Podkarpatskej Rusi, ktoré obývajú Maďari, a to za rovnakých podmienok, ktoré sa aplikovali v prípade nemeckého a poľského obyvateľstva.

Požiadavky Maďarska, týkajúce sa opätovného pripojenia územia, obývaného Maďarmi, sú podrobne vyznačené na pripojenej zemepisnej mape.¹ Okrem toho na mape sú vyznačené tie územia, na ktorých podľa názoru maďarskej vlády, slovenský a rusínsky národ by mal vyjadriť svoju vôľu formou plebiscitu.²

Návrhy Maďarska, týkajúce sa podmienok evakuácie a prevzatia odstúpeného územia, sú zhrnuté v priloženej nóte.³

Maďarska vláda pri formulovaní svojich požiadaviek bola vedená snahou pripraviť pôdu pre trvalé zmierenie našich národov. Je presvedčená, že toto zmierenie sa môže dosiahnuť iba radikálnym odstránením všetkých príčin, ktoré by v budúcnosti viedli k nezhodám.

Maďarská vláda je pevne presvedčená, že československá vláda, vedená podobnými pocitmi, prejaví voči Maďarsku takú istú ochotu, akú preukázala voči Nemecku a Poľsku, čím sa položí základ pre priaznivý vývoj vzťahov medzi maďarským národom na jednej strane a českým, slovenským a rusínskym národom na strane druhej.

Maďarská vláda očakáva, že vo všetkých uvedených otázkach sa v krátkom čase môže dosiahnuť dohoda, čo umožní Maďarsku poskytnúť záruky novovytvorenej situácii.

AMZV ČR, PrS, kart. 61, fasc.1, č. 143.437/VI-4/38. Kópia, strojopis.

SNA, VDP MZV ČSR, kart. 2, fasc. MKRPV SK, Sign. VII b. Kópia, strojopis.

DIMK, II., s. 744 – 745.

¹ Mapa sa pri spise nenachádza.

Na základe predloženej mapy si Maďarsko nárokovalo na 14 106 km² česko-slovenského územia, z toho zo Slovenska 12 124 km² a z Podkarpatskej Rusi 1 982 km². Týkalo sa to celkovo 1 346 000 obyvateľov štátu, z toho na Slovensku 1 136 000 a na Podkarpatskej Rusi 210 000. Z tohto počtu podľa posledného sčítania obyvateľstva roku 1930 sa 678.000 hlásilo k inej než maďarskej národnosti. Na Slovensku ich bolo 553 000 a na Podkarpatskej Rusi 125 000. AMZV ČR, PrS, kart. 64, č.61.

² Maďarské ministerstvo zahraničných vecí poslalo 7. 10. 1838 vyslancovi D. Sztójajmu do Berlína mapy a materiál, kde na základe uhorskej štatistiky z roku 1910 bol vyznačený rozsah maďarských územných nárokov a kde maďarská vláda žiadala realizovať plebiscit v štyroch oddelených oblastiach Slovenska a Podkarpatskej Rusi. Boli to: 1. Rusínska oblasť na východ a na západ od administratívnej hranice medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou na ploche 15 000 km² so 650 538 obyvateľmi, 2. Slovenské teritórium na západe zvažujúce sa smerom k maďarskej nížine na ploche 3 850 km² so 159 630 obyvateľmi, 3. Slovenské územie na východe a Spiš na ploche 8 240 km² s 378 816 obyvateľmi a 4. Slovenské teritórium na západe na ploche 21 000 km² s 1.294.863 obyvateľmi. MOL, Küm. pol. 1938 – 7/7 – 3 265 (3 367).

³ Pozri dok. č. 52 b.

52 b

9. október, Komárno.

Príloha maďarského memoranda o otázkach evakuácie odstupujúceho územia a jeho obsadzovaní maďarským vojskom a orgánmi.

Annexe

Propositions du Gouvernement Royal de Hongrie concernant les modalités de l'évacuation et de la prise en possession des territoires rétrocédés à la Hongrie.

I. Délai de l'évacuation: 10 jours à partir du ..... . Pendant ce délai toutes les forces militaires, de police, de gendarmerie, ainsi que les gardes-douanières et gardes frontières tchécoslovaques devront être retirés dans l'intérieur du pays. Les unités hongroises correspondantes occuperont successivement les territoires évacués.

En ce qui concerne le maintien de l'ordre dans l'intervalle, la Hongrie rappelle sa proposition du 3 octobre¹ en vue de la création de commissions mixtes.